

Hänvisning

VN/11289/2024

Finansministeriet

PB 28

00023 Statsrådet

Kontaktperson

Finanschef Conny Nyholm

registratorskontoret.fm@gov.fi

Ärende

Landskapsregeringens utlåtande gällande regeringens proposition med förslag till lagstiftning om fastighets- och inkomstbeskattning av havsbaserad vindkraft**Bakgrund och allmänt om innehållet**

Syftet med propositionen är att inom de gränser som FN:s havsrättskonvention tillåter utnyttja Finlands beskattningsrätt i Finlands ekonomiska zon i fråga om fastighets- och inkomstbeskattningen. Genom förslaget säkerställs att även byggnader och konstruktioner i Finlands ekonomiska zon samt den verksamhet som bedrivs där omfattas av fastighets- och inkomstskattelagstiftningen. Målet är också att göra skattebördan för havsbaserade vindkraftverk bättre förenlig med beskattningen av landbaserade vindkraftverk.

I fastighetsskattelagen föreslås bestämmelser om att fastighetsskatt ska betalas till staten och kommuner för byggnader och konstruktioner i Finlands ekonomiska zon till den del som de värderas som byggnader eller konstruktioner i fastighetsbeskattningen. Det föreslås att fastighetsskatt betalas för byggnader och konstruktioner som hör till ett kraftverk enligt en viktad genomsnittlig kraftverksprocentsats samt för övriga byggnader och konstruktioner enligt en viktad genomsnittlig allmän fastighetsskatteprocentsats för byggnader.

Statens utdelning av fastighetsskatten för Finlands ekonomiska zon föreslås vara 80 procent och kommunernas utdelning 20 procent. Det föreslås att kommunernas utdelning fördelas mellan de kustkommuner som är i närheten av kraftverk och andra skattepliktiga byggnader och konstruktioner i Finlands ekonomiska zon eller där det för ett kraftverk finns en anslutningspunkt till stamnätet. Det föreslås att de kommunvisa andelarna i regel bestäms i förhållande till de kommuners invånarantal som är berättigade till utdelning.

I propositionen föreslås en bestämmelse enligt vilken kommungränserna vid fastställande av den kommuns område som ligger närmast en byggnad eller konstruktion i Finlands ekonomiska zon anses fortsätta från yttre gränsen för Finlands territorialvatten till yttre gränsen för Finlands ekonomiska zon utan att ändra riktning. Ett undantag görs från

gränsen mot landskapet Åland, vilken i praktiken avser kommungränsen mot landskapet Åland som Pargas och Gustavs för närvarande har.

För att tillnärma fastighetsbeskattningen av vindkraftverk föreslås en ändring av värderingslagen så att som återanskaffningsvärde för havsbaserade vindkraftverk betraktas 35 procent av byggnadskostnaderna, medan motsvarande andel av byggnadskostnaderna för landbaserade vindkraftverk är 75 procent som för närvarande.

Fram till juni 2021 har två distansmöten ordnats mellan de finska myndigheterna och kommissionens avdelning för konkurrensfrågor som svarar för ärenden gällande statligt stöd för att säkerställa att lindringen av fastighetsbeskattningen av havsbaserade vindkraftverk inte utgör statligt stöd i den mening som avses i Europeiska unionens lagstiftning om statligt stöd.

Landskapsregeringens synpunkter

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt 2 § 1 mom. i självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/1991) omfattar landskapet det område som när lagen trädde i kraft hörde till landskapet samt det territorialvatten som enligt gällande stadganden om gränserna för Finlands territorialvatten omedelbart ansluter sig till detta område. Av detaljmotiveringen till 2 mom. i samma paragraf (RP nr 73/1990, sid 59) framgår vidare att om en utvidgning av rikets behörighet sker utan att territorialvattnet utvidgas, så följer av stadgandet en skyldighet för riksmyndigheterna och landskapsmyndigheterna att samråda om verkningarna för landskapet. En utvidgning för landskapets del ska bedömas särskilt i varje förekommande situation och regleras efter överenskommelse mellan riket och landskapet. Stadgandet eftersträvar flexibilitet.

Lagen om Finlands ekonomiska zon (FFS 1058/2004) trädde i kraft den 1 februari 2005. Arbetsgruppen för utredande av behovet av inrättande av en ekonomisk zon lämnade andra delen av sitt betänkande den 30 september 1998. I gruppen tog landskapsstyrelsen upp ett förslag om att landskapslagstiftningen skulle tillämpas i de delar av den ekonomiska zonen som gränsar till åländskt område då frågorna omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet. Dessutom skulle landskapsstyrelsen vara tillstånds- och övervakningsmyndighet i dessa frågor. Enighet kunde emellertid inte uppnås i denna fråga och landskapsstyrelsens representant anmälde avvikande mening i betänkandet. Eftersom arbetsgruppen inte lämnade något förslag om förfarandet i fråga om behörigheten, förhandlade rikets och landskapets myndigheter separat om detta under ledning av statsministern. Förhandlingarna avslutades med att statsministern genom ett brev den 18 januari 2001 meddelade de åländska representanterna att beredningen av den ekonomiska zonen kommer att fortsätta i enlighet med majoritetens ståndpunkt med arbetsgruppens betänkande som underlag. I brevet påpekades också att regeringen är beredd att återkomma till frågan om erfarenheterna av den ekonomiska zonen ger

anledning därtill. I samband med inrättandet av den ekonomiska zonen föreslogs det sålunda inte någon uppdelning av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet i den ekonomiska zonen.

Situationen har förändrats sedan dess i och med lagen om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen (FFS 937/2024) samt det omfattande intresset för havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen. Det är nu nödvändigt att statsmakten medverkar till att de i självstyrelselagen 1991 angivna rättigheterna för Åland realiserar så att en överenskommelse uppnås. Frågan har lyfts i den pågående självstyrelselagsreformen men aktualiseras nu även i samband med den nu ifrågavarande propositionen.

Havsrättskonventionen och jurisdiktion

Finlands ekonomiska zon har inrättats i enlighet med bestämmelserna i FN:s havsrättskonvention. Av artikel 55 i havsrättskonventionen framgår följande:

"Den ekonomiska zonen är ett utanför territorialhavet beläget och till detta angränsande område, som är underkastat den i denna del fastställda särskilda rättsordning enligt vilken kuststatens rättigheter och jurisdiktion och andra staters rättigheter och friheter regleras genom tillämpliga bestämmelser i denna konvention."

[The exclusive economic zone is an area beyond and adjacent to the territorial sea, subject to the specific legal regime established in this Part, under which the rights and jurisdiction of the coastal State and the rights and freedoms of other States are governed by the relevant provisions of this Convention].

Eftersom landskapet Åland har eget territorialvatten samt lagstiftningsbehörighet inom detta område, är landskapets ställning jämförbar med den ställning kuststater har enligt havsrättskonventionen. Då behörigheten över den ekonomiska zonen enligt havsrättskonventionen tillkommer den stat vars territorialvatten gränsar till den ekonomiska zonen samt med beaktande av grundprinciperna för den åländska självstyrelsen, följer det att landskapet bör tillerkännas lagstiftningsbehörighet inom den del av den ekonomiska zonen som gränsar till Ålands territorialvatten.

Det bör även beaktas att havsbaserad verksamhet inom den del av den ekonomiska zonen som gränsar till Ålands territorialvatten kan ha en direkt påverkan på landskapets territorialvatten inom sådana frågor som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Enligt 18 § 10 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om natur- och miljövard, friluftsliv och vattenrätt. Enligt havsrättskonventionen har kuststaten omfattande befogenhet att i den ekonomiska zonen förhindra både förorening från verksamheter på havsbotten och dumpning av avfall i havet. Enligt artikel 210 i havsrättskonventionen krävs tillstånd av kuststaten för all dumpning av avfall i den ekonomiska zonen. För att landskapet ska ha möjlighet att förhindra föroreningar inom

landskapets territorialvatten krävs det att landskapet även har behörighet att reglera föroreningar inom den del av den ekonomiska zonen som direkt gränsar till landskapets territorialvatten och som således riskerar att sprida sig till, eller på annat sätt påverka, landskapets territorialvatten. Dessa frågor blir särskilt aktuella i samband med de planerade vindkraftsprojekten till havs.

Närmare om fastighetsbeskattningen och Åland

Enligt 18 § 5 punkten i självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om ärenden som gäller kommunen tillkommande skatter. Fastighetsbeskattningen på Åland hör därför till landskapets lagstiftningsbehörighet. Fastighetsbeskattningen på Åland grundar sig på bestämmelserna i fastighetsskattelag för landskapet Åland (ÅFS 15/1993). Fastighetsskattelagen för landskapet är till sin natur en blankettlag som hänvisar till fastighetsskattelagen för riket, enligt vilken fastighetsskatt med vissa undantag betalas i enlighet med fastighetsskattelagen.

I utkastet till proposition beskrivs den åländska lagstiftningen och att den i värderingslagen föreslagna sänkningen av återanskaffningsvärdet av havsbaserade vindkraftverk till 35 procent av byggnadskostnaderna skulle gälla även på Åland med stöd av 2 a § i fastighetsskattelagen för landskapet även havsbaserade vindkraftverk på territorialvatten som hör till Åland, om landskapet inte tar in bestämmelser som avviker från nuvarande regleringen i landskapslagen.

Landskapsregeringen reagerar med förvåning på att riket föreslår ändringar av återanskaffningsvärdet utan någon föregående dialog med beaktande av landskapets lagstiftningsbehörighet i fråga om fastighetsbeskattning. Landskapsregeringen bedömer för tillfället vilken nivå på återanskaffningsvärdet för havsbaserade vindkraftverk inom åländskt territorialvatten som är lämpligast med beaktande av förhållandena på Åland och då kostnaderna generellt är högre har ett återanskaffningsvärde under 35 procent övervägts. Landskapsregeringen utreder frågan om värderingen och avser utgående från detta kontakta EU kommissionen i det fall att det blir avvikelser.

Avslutande kommentarer

Landskapsregeringen konstaterar att det här utkastet till proposition inte tillkommit i någon dialog med självstyrelsen även om lagstiftningsbehörighet och konsekvenser för Åland berörts. Det torde ha framstått som klart för ministeriet att det hade funnits ett behov av en dialog, särskilt med tanke på att statsmakten är väl medveten om Ålands planer på storskalig havsbaserad vindkraft norr om Åland. Eventuell havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen norr om Åland skulle riskera att direkt påverka de åländska planerna på havsbaserad vindkraft samt påverka åländskt territorialvatten och självstyrelsens behörighetsområden. Den ekonomiska zonen är också en av de större frågorna i den pågående självstyrelselagsrevisionen.

Hänvisande till 2 § 2 mom. självstyrelselagen och statsministerns brev av den 18 januari 2001 vari framgår att regeringen är beredd att återkomma till frågan om erfarenheterna av den ekonomiska zonen ger anledning därtill samt då det är viktigt, inte bara för självstyrelsen, utan för Finland som stat att den åländska autonomin behandlas med respekt och på samma sätt som kuststater i dessa havsrättsfrågor förväntar sig landskapsregeringen en faktisk dialog och att en överenskommelse nu nås mellan självstyrelsen och riket gällande den ekonomiska zonen.

Landskapsregeringen är övertygad om att frågan om regleringen av Ålands andel och inflytande i den ekonomiska zonen för både Åland och hela Finland bäst hanteras genom samsyn och politisk överenskommelse. Landskapsregeringen är beredd att utan dröjsmål föra diskussioner med rikets representanter om detta.

Lantråd

Katrin Sjögren

Minister

Mats Perämaa

FÖR KÄNNEDOM Finansminister Riikka Purra, riikka.purra@gov.fi

Ålandsminister Anna-Kaisa Ikonen, anna-kaisa.ikonen@gov.fi

Ålands lagting, självstyrelsepolitiska nämnden

Ålands riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi

Ålands representant i Helsingfors Johan Ehn, johan.ehn@regeringen.ax

Enhetschef Maria Guseff, utrikesministeriet, maria.guseff@gov.fi

Budgetråd Johanna von Knorring, finansministeriet, johanna.vonknorring@gov.fi

Justitieråd Gustav Bygglin, ordförande i Ålandsarbetsgruppen, gustav.bygglin@gmail.com

Statssekreterare Kristiina Kokko, kristiina.kokko@gov.fi

Statssekreterare Päivi Nerg, paivi.nerg@gov.fi

Statssekreterare Mikaela Nylander, mikaela.nylander@gov.fi

Statssekreterare Heikki Tamminen, heikki.tamminen@gov.fi